

Skrivelse om studenters möjlighet till uppskov vid repetitionsövningar

Till Studentcentrum och registrator vid Umeå universitet

Inledning

Studenter som genomfört värnplikt och därefter blivit krigsplacerade kan bli inkallade för tjänstgöring vid så kallade repetitionsutbildningar. En eventuell tjänstgöring vid repetitionsutbildning kan högst genomföras vid två tillfällen per år om maximalt 34 dagar sammanlagt. Längden på den enskilda tjänstgöringen kan däremot variera (Försvarmakten, 2024).

När en student blir inkallad för tjänstgöring kan detta för den enskilda studenten innebära att hen missar delar av eller hela moment vid en utbildning, och även möjligheten till att delta vid ordinarie examination vid enskilda moment. Att så hänt har bland annat Umeå studentkår blivit uppmärksammade om vid ett flertal tillfällen.

Om studenter missar en examination vid ett ordinarie tillfälle på grund av tjänstgöring kan studentens möjligheter att till att skriva examinationen påverkas av bestämmelser kring omexaminationstillfällen. Till exempel kan det finnas bestämmelser kring hur många examinationer studenten har möjlighet att ta med sig eventuella poäng från en dugga till.

Studenternas möjligheter till egen påverkan i dessa frågor begränsas dessutom av att det inte är möjligt för institutioner att särbehandla studenter, och att de skäl till uppskov som Försvarmakten anger sällan stämmer in med studenternas situation. I dagsläget saknas regler hos Umeå universitet kring vad som gäller för studenter som hamnar i en ovan beskriven situation.

Frågan om studenters möjlighet till uppskov vid värnplikt

I enlighet med vad Plikt- och prövningsverket (2024) beskriver kan studenter endast beviljas uppskov från tjänstgöring vid följande situationer:

- Om det innebär att studierna försenas med minst en termin.
- Om du är i slutet av dina studier (sista terminen).
- Om den infaller under en tentamensperiod och man kan anta att du behöver så pass mycket tjänstledigt att målet med repetitionsutbildning inte nås.

I enlighet med lagen om totalförsvarspikt (1994:1809) kan en person som uteblir från tjänstgöring dömas till böter eller fängelse. Till skillnad från studenter som genomfört värnplikt och som därefter kan bli inkallade till tjänstgöring finns det vid Umeå universitet en regel för undantag för elitidrottande studenter, "Lokala bestämmer för elitidrottarens dubbla karriärer" (Dnr: FS 1.1-1941-23). I regeln redogörs det för de olika steg universitetet vidtagit för att underlätta studierna för studenter som parallellt med dessa också utövar idrott på elitnivå. Här återfinns dessutom en bestämmelse som beskriver en elitidrottande students rättigheter när idrotten krockar med examination.

I regeln beskrivs det att när både prov och omprov sammanfaller med idrotten bör studenten erbjudas ett extra tentamenstillfälle i närtid. Detta bör dessutom tas fram i samråd mellan

student och lärare. Därtill ansvarar studenten själv för att i förväg meddela hinder och ska på begäran kunna påvisa giltiga skäl till förhindret. I fallet med studenter som blir inkallade för tjänstgöring hänvisas dessa istället till första ordinarie omtentamenstillfälle.

Regeln beskriver dessutom vad som gäller för elitidrottande studenter som inom ramen för sin utbildning omfattas av VFU eller praktik. Dessa studenter ska i första hand placeras på en ort där elitidrottandet kan kombineras med VFU/praktik. Om det finns konkurrens om platserna ingår elitidrottande studenter i en av de grupper som har möjlighet att ansöka om förtursplacering. Om en student inte har möjlighet att närvara fullt ut vid VFU/praktik på grund av idrottsliga skäl ska studenten erbjudas möjlighet att genomföra del av eller hel VFU/praktik vid ett annat tillfälle, vilket skulle kunna leda till en reducerad studietakt.

Som tidigare nämnts kan inkallning till repetitionsutbildning innebära stora konsekvenser för studenterna genom utebliven examination, detta som en följd av att ett tydligt styrdokument kring frågan saknas. Försvarsmaktens och Plikt- och provningsverkets regler är snäva och därav väcks behovet av att skapa möjligheter för dessa studenter på annat håll.

Studentkårens mål med skrivelsen

Studentkåren vill se liknande regler för studenter som omfattas av inkallning vid tjänstgöring som för studenter som omfattas av elitidrottsstudier. I dessa regler ska även studenternas rättigheter vid utebliven examination till följd av inkallning ingå. En sådan regel skulle antingen kunna utgöra ett eget dokument eller kunna ingå tillsammans med de bestämmelser som gäller för elitidrottsstudenter. Frågan lyftes till Utbildningsstrategiska rådet (USR) 10 oktober. Det som framgått efter USR är att det inte finns någon sådan regel vid något annat lärosäte. Att någon liknande regel inte finns vid något annat lärosäte i dagsläget ser vi inte som något hinder för Umeå universitet. Universitetet har fortfarande möjlighet att utreda frågan och inrätta en regel. Något universitet måste alltid vara först, ligga i framkant och gå i bräschen för förändring. Varför skulle det inte kunna vara vårt universitet?

Det finns också, vilket redan nämnts, möjlighet att söka uppskov via Försvarsmakten eller söka ledighet enstaka dag. Däremot är de skäl som Plikt- och provningsverket anger som möjlighet dels upplevt svåra för studenter att leva upp till, dels ska vara praktiskt möjligt att utebli från den specifika dagen under repetitionsutbildningen. Det är också värt att nämna att det i reglerna från Plikt- och provningsverket beskrivs att en student behöver uppvisa att repetitionsutbildningen kommer innebära *avsevärda* svårigheter när det gäller studierna. Det hamnar alltså på studenten själv att bevisa att ärendet är av sådan karaktär, vilket skapar en hög tröskel. Att argumentera för att universitetet inte behöver inrätta en egen regel eftersom möjlighet till uppskov redan går att söka på annat håll borde samma argument vara tillämpligt när det kommer till studenter som har elitidrottsavtal.

Att en regel eller riktlinje inte redan existerar för dessa studenter är för oss underligt. Elitidrott är en frivillig syssla som även om den är viktig bedrivs genom ett frivilligt engagemang från studentens sida och ändå beviljas dispens från universitetet. Samtidigt är värnplikten numer, enligt lagen om totalförsvarsplikt (1994:1809), en medborgerlig skyldighet där frånvaro i vissa fall kan bestraffas med fängelse. På grund av ovan angivna anledningar ser vi ett stort behov av att universitetet utreder frågan med hänsyn till studenter som genomför repetitionsutbildningar.

Kårtriaden - K3

Umeå medicinska studentkår
Umeå naturvetar- och teknologkår
Umeå studentkår

Skrivelse

Umeå, 2024-10-25
Sid 3(3)

Källor

[Ansökan om uppskov med repetitionsutbildning på grund av studieskäl \(pliktverket.se\)](#)

[Regel - lokala bestämmelser för elitidrottarens dubbla karriärer vid Umeå universitet \(umu.se\)](#)

[Lag \(1994:1809\) om totalförsvarsplikt | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#)

[Frågor och svar om repetitionsutbildning - Försvarmakten \(forsvarsmakten.se\)](#)

Leonard Sundelin
Kårordförande
Umeå medicinska studentkår

William Nordberg
Kårordförande
Umeå naturvetar- och teknologkår

Elsa Göthlin
Kårordförande
Umeå studentkår